

Adv Ruimte

Beleidsmakers bezoeken multifunctionele
biologische bedrijven

Knelpunten onder de loep

Foto Dick Boschloo

Piet van IJzendoorn

Veel biologische bedrijven zijn multifunctioneel en hebben naast de agrarische tak ook andere takken op het bedrijf. Hierdoor hebben ze niet alleen te maken met de landbouwsector, maar ook met een voor hen nieuwe sector, met eigen netwerken en regels. In de praktijk levert dit soms knelpunten op voor de multifunctionele ondernemer.

De regels in de 'nieuwe' sector, bijvoorbeeld op het gebied van financiering of ruimtelijke ordening, zijn lang niet altijd goed afgestemd op de agrarische situatie. Door Wageningen UR zijn, naar aanleiding van deze mede door multifunctionele ondernemers van het Netwerk Waardewerken¹ ervaren belemmeringen, ontmoetingen georganiseerd met beleidsmakers van relevante overheden. De beleidsmakers zijn uitgenodigd om met eigen ogen op het multifunctionele bedrijf te komen kijken en in gesprek te gaan met de ondernemer. Zo kunnen ze samen tot mogelijke oplossingen komen.

Meer inkomsten uit de zorgtak

Johan Martens heeft een zorgboerderij (zoogkoeien) voor ouderen met dementie, eenzaamheid of een lichte psychiatrische aandoening. Er waren vier beleidsmakers van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport naar Biezenmortel (NB) gekomen voor een ontmoeting met Martens op zijn bedrijf.

“Het is opvallend dat op het bedrijf meer inkomen uit de zorg dan uit de landbouw wordt gegenereerd. Ik had dat omgekeerd ingeschat,” constateerde een van de bezoekers. Voor de beleidsmakers was dit een eye-opener. Per zorgboerderij verschilt deze verhouding. Zonder de agrarische tak zou het bedrijf echter niet kunnen voortbestaan. Volgens de filosofie van Johan Martens heeft, net zoals vroeger, alles op de boerderij zijn eigen plek.

Martens kreeg van de VWS-ers het advies om zich met name lokaal en regionaal te oriënteren en daar zijn netwerk op orde te brengen. Het is heel waarschijnlijk dat de verantwoordelijkheid voor steeds meer zorgvormen in de toekomst in handen komt van gemeente of provincie.

Bedrijfsopvolging complex

De Zonnehoeve in Zeewolde kan met recht een multifunctioneel bedrijf genoemd worden. Het bedrijf van Piet van IJzendoorn (Winnaar Ekoland Innovatieprijs 2009, zie Ekoland 2/2009) omvat melkvee, vleesvee en een stoeterij. De dieren grazen voor een groot deel in natuurgebieden in de buurt - er wordt dus ook aan natuurbeheer gedaan. Daarnaast is er een bakkerij met eigen tarweteelt, een webwinkel en een windturbine. Daarnaast biedt het bedrijf faciliteiten voor educatie en (jeugd)zorg. Vanuit het ministerie van LNV bezochten vier beleidsmakers het bedrijf. Ze waren onder de indruk: “Op het bedrijf zijn moderne, professionele taken met aandacht voor authentieke gebruiken.”

Bedrijfsopvolging op multifunctionele landbouwbedrijf-

AANDACHTSPUNTEN LNV

De beleidsmakers van LNV hebben aandachtspunten geprioriteerd waar ze op korte termijn in de eigen organisatie mee aan de slag gaan:

1. Dierziekten en de gevolgen voor een multifunctioneel bedrijf;
2. Inzet van vrijwilligers: belasting, verzekeringen, marktverdringing;
3. Bedrijfsopvolging: rechtspersoonlijke maatschap.

Johan Martens

ven is vaak een complexe aangelegenheid. Als een maat uit de maatschap stapt, moet de maatschap juridisch en fiscaal worden ontbonden. Er ligt op dit moment een wetsvoorstel voor een rechtspersoonlijke maatschap te wachten op goedkeuring door de Eerste Kamer, waardoor het mogelijk is voor een van de maten om uit het bedrijf te stappen, zonder ontbinding van de maatschap. Daarbij kan een deel van de winst op de balans meegenomen worden. Voor Piet van IJzendoorn zou het wetsvoorstel de mogelijkheid bieden om de verschillende onderdelen van het bedrijf goed over te dragen aan de mensen die verantwoordelijk zijn voor de verschillende bedrijfsonderdelen.

AANDACHTSPUNTEN VOOR VWS

De beleidsmakers van VWS hebben enkele aandachtspunten benoemd waarmee ze op korte termijn in de eigen organisatie aan de slag gaan:

- Meer ruimte creëren voor innovatief ondernemen in de zorg;
- Dialoog aanzwengelen over kwaliteitsindicatoren in de zorg in combinatie met kleinschaligheid aan de hand van een risico-inventarisatie;
- Nagaan of jaarlijks terugkerende indicaties voor deelnemers noodzakelijk zijn.

Vee zonder oormerk

Kalfjes van runderen die grazen in natuurgebieden zijn door hun schuwheid moeilijk te oormerken. Vee zonder oormerk mag niet in de menselijke consumptieketen opgenomen worden, maar moet als afval worden vernietigd. Er is echter niets mis met het vlees, integendeel! Maaisel uit natuurgebieden is niet SKAL-gecertificeerd en mag daarom niet gebruikt worden als voer of samen met mest als compost op een biologisch bedrijf. De LNV-ers zien in dat dit anders geregeld moet worden. Als het gaat om dierziekten is het nu niet duidelijk wat de gevolgen zijn voor multifunctionele bedrijven als de Zonnehoeve wanneer die bedrijven 'op slot moeten'.

Leren van elkaar

De ontmoetingen hebben aan de verwachtingen voldaan. Zowel beleidsmakers als ondernemers gaven aan door de ontmoeting van elkaar geleerd te hebben. Beide partijen hebben beter inzicht gekregen in de leefwereld van de andere partij, waardoor meer begrip voor elkaars benadering van knelpunten ontstond. De beleidsmakers van VWS en LNV kunnen nu aan de slag met een aantal aandachtspunten uit de praktijk. ■

¹Waardewerken is een netwerk van twintig pioniers in de multifunctionele landbouw die samen met onderzoekers van Wageningen UR werken aan een verdere professionalisering van de multifunctionele landbouwsector. Kijk voor meer informatie op www.waardewerken.nl.